

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

Cap. Septimum. Quomodo Diabolus Ecclesiam vexaturus Conventus
Fratrum Spirituales & Oratoria obeat atque etiam ineat; quibusque artibus
ad seducendos homines utatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

monachorum de Ecclesiâ, ut illi de scholâ Cathedra inter se contendendum pugnam videamus; & quomodo spiritus discordiæ tertium quoque è suo claustro extraxerit, ostendamus.

QUOMODO DIABOLUS Ecclesiam vexaturus, Conuentus Fratrum spirituales & Oratoria obeat, atque etiam incat; quibusque artibus ad seducendos homines utatur.

CAPUT VII.

ARGUMENTUM.

- I. *Diaboli. primi mendaciorum architecti & parentis, in assilienda & turbanda Christi ecclesia consuetudo & versutia.*
- II. *Quomodo idem animas hominum à divina abstrahat devotione.*
- III. *Solus Dei amor omnem ad diuersandum nobis datum locum iucundum reddidit.*
- IV. *E Monachorum claustris & jam olim, & nostro etiam tempore complures heretici prodierunt.*
- V. *Insidia & machinationes quibus diabolus in supplantandis animabus utitur.*
- VI. *Contra Angelorum Sanctorum studium in iis seruans.*
- VII. *Lutherus à vita Monastica desilit.*

I. Ille, ille, inquam, qui vix creato è nihili visceribus hoc Universo, nefarium in ipso cœlo bellum Deo inferre ausus est (qui que postea hic in terra jam ultra pluries mille & sexcentos annos bellum contra hominem à se per serpentem in terrestri Paradiso victum (a) non minus strenuè quam continuo gessit) non tam vi quam versutia (b) omnibus in rebus utitur, ut qua omnes hujus Mundi homines vincit: quumque Creatori nocere nihil possit, in Creaturam ipsam suam effundere studet, non aliter quam latrunculi, qui hostium acie præterita, sarcinas non tam victoriæ quam prædæ spe invadunt. Solet idem ut S. Hieronymus quodam loco notat, bellum homini illaturus, non aperto Marte pugnare, sed insidias locis opportunis collocare, aut excubitores corrumpere. Idem tamquam explorator astutissimus, alieno assumpto habitu, adversariorum suorum qui Deo seruiunt, quorumque curæ & custodiæ Dei domus commissa est, fossas, valla & propugnacula transscendit, ibique curioso oculo omnia notat,

illud imprimis, quomodo vigiliæ habeantur, id est, qualis vita ab Ecclesiâ Prælati ducatur. Novit enim Religiosorum Deo; dicatur hominum domicilia Christianæ Republicæ esse propugnacula, incessum pietatis, fugam vitiorum, & latebras innocentiae tutas. Ibi inclusi vivunt, qui ut in spiritus libertate dignius ac melius Deo servire, & tentationes quibus homines in hoc Mundo vexari solent, effugere possint, carnem domant & castigant: eoque tam vita quam nomine Religiosorum, ab iis qui in Mundo vivunt, discernuntur. (c) Hic ille omnes angulos, omnes recessus & latebras excutit, an forte animam aliquam ægram ejusque vitæ ædentem invenire, ac sanifici aliquem possit (d) quem carceris, flagellorum, cilicii, jejuniæ periculis carceris, cui sanguis bulliat, quemque venter ad heluacionem vocet: qui denique tamquam Psyllus aliquis, veneno suo aërem & terram poltea inficiat. Vbi jam quasi ex venæ tactu animadvertit illum renium febris teneri, alium aliquo alio male affecti animi morbo vexari, ut qui luxuriam præferat continentiae, crapulam jejuniis, libertatem obediendi, humilitati gloriâ, opes paupertati: Deus bonæ quanta solertia magnus ille Venator plagas suas explicat, Vulcania retia tendit: immo ut prædâ tanto certius assequatur, nassis suis aquam, plagis terrâ, & retibus aërem undique impedit. Diabolus superbissimus spiritus, (ait Religiosus quidam (e)) ejus tentationibus sæpè vexatus eodem modo quo domino suo servire sibi vult. nec hoc contentus, etiam quos potest servitio ejus subtrahit, ut quasi de ipso Deo triumphet. Tunc enim plenam sibi adeptus victoriam videtur. Mavult ille sibi serviri à Christiano quam à Judæo, à Catholico quam ab heretico, à Religioso quam à sæculari. (f) His (Religiosis scilicet) multo lautius stipendium solvere paratus est, propterea quod Deo sacrati fuerunt. Eiusmodi vasa si fortè profanaverit, summam Deo contumeliam fecisse se putat; non aliter quam si quis, ut de hoste acerbius se vindicet, lectum ejus nuptialem polluat. Et quamvis ipse Monasteriorum, hic in montium & rupium cacuminibus, ibi in profunda & obscura valle, alibi inter saltus avios, alibi in vastis solitudinibus sitorum, positus à proposito cum deterrere quodammodo debere videatur; videmus tamen nec claustris, nec

a Gen. 3. b 1. Cor. 11. 2. &c. c Vide Platum de bono Status Religiosi. d 1. Petri. 5. c Albanpin. in Flagel. Elab. 40. 8. &c. Habacuc. 1. 16.

habitus duritie, nec lectorum asperitate vultus & morum, assultus ejus vitari aut impediri posse. Nullus est locus tam munitus, quem non invadat, nullus tam altus murus, quem non transcendat, nullum tam profundum flumen, quod non traiciat; nullæ tam sollicitæ excubiæ, quas non in soporem det; nullum claustrum, quod non perfringat; nullus tam vigilans canis, quem non incantet; nulla tam valida porta, quam non aperiar, non quidem arietis aut tormentorum ictibus; sed astutia & mille eiusmodi artibus. Hi sunt illi arietes, hæc tormenta & machinæ, quorum vim & impetum sæpenumero sensisse se bonus ille Monachus mihi dixit.

II. Omnem diaboli laborem S. Chrysostrmus in eo versari inquit, vt ingressum reperiat: id si consequutus sit, iam rem quasi pro confecta habet, numquam ille vacuis abscedit manibus, vt qui ad verendos homines semper vigilat, quos inobedienciæ suæ socios sibi esse cupit, vt Deo contumeliam faciat. Nam sicut Deus est auctor Naturæ, ita Sathanas eiusdem est destructor. Ille est vitæ fons, hic mortis principium: ille Veritas est, hic mendacium: ille origo & pater luminis, hic tenebrarum: ille auctor gratiæ, hic peccati. Diabolus serpentis pellem induit vt hominem sub iugum suum mitteret; Deus vero hominis naturam assumpsit, vt ex infernalis serpentis eum potestate liberaret. Ille v. facilius & felicius pugnet, omnibus armis stat instructus, plurimos ac diuersos quasi harpagones manibus tenens, quibus homines ad se attrahat ille vigilat quâdo homines dormiunt; laborat quando illi quiescunt. Adest ille mane (vt idem inquit hoc ipsum expertus Monachus) vt sacrum totius diei pensum uobis interuertat; meridie, vt discontinuet; vespere, vt corumpat. Non illi noctu laterna aut face opus est, vt nos inueniat; est enim ei nox pro die, & tenebræ pro luce. Omnes nostras ille obseruat actiones. Edentes ad intemperantiam; ieiunantes ad arrogantiam irritat. Arma ille ad defensionem nostri apprehensa in ferulas, quibus nos percutiat, remedia in venenum, libertatem in carcerem, vertit. Et sicut in S. Scriptura pluribus ille nominibus insignitur (dicitur enim Tentator, Calumniator seu Diabolus, quod proprium ipsi nomen est, Serpens, Leo, Aduersarius, Sathan, Princeps Mundi & tenebrarum, qui gloriosissimus ipsius est titulus) ita idem diuersa quoq; retia & decipulas habet, tam locis & temporibus quam personis accommoda-

ta Et quemadmodum piscatores non diuersa tantum instrumenta, sed diuersas etiam escas habent, quas, pro ut vnumquodque piscium genus ijs capi norunt, eis obijciunt; ita magnus hic piscator varijs quoque ad inescandos homines vtitur irritamentis, nempe varijs Mundi illecebris carnisque voluptatibus, & delicijs, opibus, ac præcipue dulci illa & tantopere amata hominibus libertate seu licentia, qua tot infelices animæ perduntur. Et quemadmodum mare quantumuis vastum ac profundum nihil sordidum aut morticinum patitur, sed è ventre suo quæcumque talia in litus eijcit; sic, Ecclesia quamprimum animam aliquam intra sua viscera veneno infectam incurabilem esse sentit, eam à se segregat, & ei, qui illam iam possidet, tradit.

III. Locus non potest quietem animo afferre. Solus Dei amor quemuis commorandi locum si gratum facit; tum scilicet, quando ab ætatis priuatis affectibus, semetipsum quis abnegauerit, crucemque suam in collum sustulerit. Nam velut oculus (vt S. Basilij vtar similitudine) qui in continuo est motu, & modo huc modo illuc, iam sursum iam deorsum respicit, nihil recte peruidere potest, sed ad exactè videndum necesse est vt vao obtutu defigatur: ita hominis ingenium mille curis & sollicitudinibus distractum, veritatis cogitationem assequi non potest, nisi omnibus desiderijs & cogitationibus leuetur & euacuetur, quæ à cœlestium rerum contemplatione auocant, & (vt cum Poëta loquar) *diuina particulam auræ* humi affligunt. Sic etiam impossibile est vt anima Dei amori immersa naufragium faciat. Neque enim Deus vnumquam hominem deserit, vt Cyprianus testatur, nisi prius homo Deum deseruerit. Talis vero Dei ac Domini desertor continuo etiam in solitudine, vbi Deus plerumque frequens est, commorandi desiderium amittit. Pulcherrimos Ecclesiæ flores, ait S. Hieronymus ad Marcel. in solitudinibus succreuisse. Sed vt rosa ad solis radios sese expandit, vespere vero marcescit, ac tanto magis pulchritudinem suam perdit, quanto magis sol claritatem suam retrahit: eodem modo qui etiam minima ex parte ad Mundi tenebras & noctem redit, statim frigescere animam, & ad spiritualia exercitia segiorem se fieri sentit. Et quemadmodum ignis exstinguitur necesse est, cui materia fuerit subtracta: ita amor Dei statim expectoratur quamprimum terrestrium rerum cura animum tetigerit, & quasi è

domicilio ſuo tranſtuleric. Et vt venenum quam primum ad corpus eacrit, corpus enecat; ſic vbi affectus animi & cupiditates rationem expugnaverint, illicet anima ab iſdem morti eſt tradita.

IV. Locorum illa ſolitudo iam olim diabolum non prohibuit quominus in illis Iouinianum, Theodorum, Pelagium, Eutychem, Timotheum, Henricum, alioſque monachos & Religioſos inuenerit; qui velut ſub diuerſis ſignis, ſub vnius tamen ductu & auſpicijs, nefario Eccleſiæ indiſto bello, domum Dei oppugnarunt, & partim etiam diripuerunt, diſcordiæ & zaniâ inter bona pacis grana ſeminarunt; & mortem vbi viuifica fides vigeat, plantarunt. Numquam hoſtis ille Eccleſiam acrius aut periculoſius quam per euſmodi apoſtatas oppugnauit. Ex his locis Sergium ille produxit, à quo deteſtabilis Mahumetana ſecta cuſa eſt. Ex his locis idem noſtro tempore tot ſultos iuuenes ad Mundi delicias & voluptates retraxit. Nulla domus aut familia eſt Religioſorum quæ impias eius manus & rapinam euaserit. Auguſtinianis ille abſtulit Martinum Lutherum; Dominicanis Bucerum; Franciſcanis Conradum Pelicanum; Carmelitis Vireum & Petrum Richerium; ex S. Brigitæ ordine abduxit Ioannem Oecolampadium; è D. Bernardi ordine Thomam de Thiele; è Capucinatorum cellulis deteſtabilem illum hominem Bernardum Ochinum; ex Carthuſianorum ſolitudine Petrum Martyrem protraxit: vt multos alios euſdem notæ taceam, vt Pomeranum Bugenhagium, Muſculum, Muſterum, Marlortum, Virellum, Solon, Parrocelj, Leſpine, Berant, &c. qui ex oriente Lutheraniſmo & Caluiniſmo hinc inde per varias Europæ regiones, ad colligendos ſibi ſtultæ impietatis ſocios, diſcurrerunt. Et hi quidem excerebrati & excucullati Monachi tamquam immundæ ſues in ſtercoribus & ſordibus huius Mundi ſeſe volutarunt, & cilicio, cucullo & pera abiectis, ad pallium & puellam conuolarunt, non iam latus roſario, ſed g'adio cinctum oſtentantes.

V. Diabolus, vt reſtat D. Gregorius, inſidias alicui homini ſtracturus, primum diſpoſitionem eius & affectus explorat, atque exinde laqueos ſuos neſtiraerendit: hæc in re aucupes imitans, qui non vno ſed multis modis volucres captant. Aliter ille ſuperbos venatur; quorum ambitio vltra cælum aſcendit; aliter auaros, qui ceu talpæ terra viſceribus incluſi viuunt; aliter luxurioſos, qui velut hirci nihil niſi vbi libidinem expleant,

quæruunt; aliter timidos, qui ſuam, inſtar ceruorum, vmbra ipſi metuunt. Hinc verſutiſſimus ille piſcator eſcam illam hamo imponit, quam à piſciculis maximè ſcit expecti, nihil omnino admittens quod guſtum ipſorum poſſet corrumpere. Inſcitia eſſet auarum luxuria, luxurioſum auaritia, hominem ab omni ambitione alienum ſuperbia tentare. Nouit Panurgus ille, quem nihil iſtarum rerum latet, quibus muneribus ſinguli captari debeant. Hinc auaris iumenta mittit auro onuſta, quibus arcem eorum facile ſe ſcit expugnaturum; Samsones ille in Dalilæ ponit gremium, quæ abraſiſ capillis, omne eis rumpendi vincula robur adimit: Superbis alas addit, quibus quanto illi altius ad cælum euolant, tanto miſerabiliori ruina decidunt, & ad infernum vſque deprimantur. Sic alijs alia, & quidem vnicuique id ad quod naturâ maxime propendet, ſuggerit & ſubminiſtrat: tantoque magis quemque impellit, quanto faciliori ſponte duci ſe quiſque patitur, vt in omnibus apoſtatis videre eſt. Sic ille cum eremita aut Religioſo cuiuſcunque ordinis homine agit, ſic ad cor loquitur: Miſer homo! quid tibi opus eſt carnem affligere, ieiunare, vigilare, cilicium portare, monaſterio te includere, ac totam vitam in ſolitudine exigere? Miſer Capucine! Cur tu corpori viliſſimum pannum injicis? cur cilicio pro lintea ſubucula vteris? cur nudis incedis pedibus? cur ſomnum capturus, ſtorem pro lecto tibi ſubſternis? vni vnica veſti ita inclufus veluti & affixus, vt mutare eam numquam, immo ne in extrema quidè hora, frigido & lethali ſudore ex omnibus membris dimanaute, induſum tibi ſumere liceat. Cur tu, miſer Flagellator, à carnum eſu abſtines, & tanta auſteritate vitam traducis? Et tu Carthuſiane, ecquid eſt quod præter tot tamque acerbas carnis macerationes, chariſſimorum ſocietate te priuas? ne verbum quidem cum vilo homine ſine venia loqui audens, & ad vmbroſam illam ſolitudinem tamquam perpetuam carcerem damnatus. Quia tu meum audis conſilium. Perfringe hunc carcerem, erumpe è custodia, & ea vttere libertate quam Deus tibi dedit. Liber natus es, non ſeruus. Quid attinet vt in tam exiguo vitæ curriculo tibi ipſi dulcem huius luminis vſum eripias? Non tam rigidus aut immiſericors eſt Deus vt hoc à te exigat. Chriſtus ſua paſſione & morte pro te ſatiſfecit. Vbi quæſo in ſſ. litteris mandatur homini, vt ſibi ipſi compedes velut injiciat, tantaque perferat & patiat quod cæli compoſ fiat? Mera hæc eſt ſuperſtitio

stitio. Potes tu sine Dei offensione voluptates ac delicias hujus Mundi gustare, genus tuum pulcrorum liberorum procreatione ad posteros propagare, & cum formosa conjugē dulce avum exigere: quo nihil homini optabilius aut beatius contingere potest (a) Quin tu ætuculam hanc primamque lanuginem Veneri & voluptatibus, canos vero demum Deo consecras, hæc illi pars debetur. Et tu, quem Deus tantis ornavit donis: an te ipsum vis abscondere? an tuis ipse luminibus vis obstruere? Potes in tanta religionum diversitate quibus Deus in hac terra colitur, aut doctrinam tuam aut eloquentiam tuam ostendere, aut eas consequi dignitates in quibus & patriæ & Deo simul servias; potes divitias acquirere, neque in tam miserabili paupertate perire. An cælum eremitis tantum & monachis est conditum? Nuptiæ aut opes non Abrahamum, non Davidem, non alios illo excluderunt. Temerè votum fecisti. Non tam justitiam suam, quam tuam infirmitatem Deus respiciet. Paullulum degusta ea quæ sunt in Mundo. Ubi volēs, reverti poteris. An tu sanctior es Davide, sapientior Salomone, Samsone fortior, qui optimam vitæ partem inter mulierum amplexus exegerunt? Quin tu miser compedes hos abiicis, & tam a peraræ vitæ incommoda cum Mundi deliciis commutatis? Quid tu extremam illam vitæ horam metuis? Crede mihi tunc unum Miserere, aut Mea culpa, omnibus miseris & culpis te liberabit, & ad cælestem vitam perducet. non minus quam infamem illum cum Christo Cruci affixum latronem. Hoc ferè modo diabolus causam suam agit, hujusmodi persuasionibus, ad seducendos homines utitur: ut latius apud eum videre est, qui Flagello suo apostatas usque ad sanguinem castigavit. Et quoties putamus, etiam in duro strato & cilicio jacentibus ab impudentissimo hoste jam feminarum pulchritudinem, jam divitiarum commoda, jam carnis voluptates, atque alia libidinum fomenta subijci? Hæc tentationum aculeos D. Hieronymus quoque solitaria vitæ decus, sensit se ipse fatetur, (b) inquit: *Sedebam solus, quia amaritudine repletus eram, horrebant sacco membra deformia; & squallida cusu situm æthiopica carnis obduxerat, quotidie lachryma, quotidie gemitus: & si quando repugnantem somnus imminens oppressisset, nuda humo vix ossa harentia collidebã, de cibis vero & potutaceo, quum etiam languentes monachi aqua frigida utantur, & coctum aliquod accepisse, luxuria sit. Ille igitur ego, qui ob gehenna metum tali me*

carcere ipse damnaveram, scorpionum tantum socius & ferarum, sæpe choris intereram puellarum. Pallebant ora jejuniis, & mens desideriis astuabat in frigido corpore; & ante hominem sua jam carne præmortuum, sola libidinum incendia bulliebant. Ecce qualem quantumque virum diabolus tentare non dubitavit. Jisdem artibus ille S. Antonium in solitudine oppugnavit. Ut namque aurum & argentum à monetariis jam sectione, jam Lydii lapidis contactu, jam malleo, jam igne probatur: ita illi quoque quos Deus toros sibi vindicare constituit, variis ab eo modis tentantur.

VI. Verumenimverò quemadmodum ab una parte malus angelus eos quos è matris Ecclesiæ gremio abducere vult, assiduis vocibus & tentationibus fatigat: ita ex altera parte bonus Angelus eos ad quos non solum in vita, sed divina quoque gratia & cælestis beatitudinis fruitione custodiendos, à Deo est appositus, confirmat & confortat. (c) Et profecto in hac ipsa eremitica vita boni Angeli etiam malos multo frequentius aggrediuntur, & hoc ferè modo compellant: *Agite, amici nostri & socij reddite Deo creatori vestro votum quod fecistis. Vt nihil temerè promittendum; ita promissa religiosè servanda sunt. Exigua est poena hac temporalis aeterna remunerationis, quam expectatis respectu. Pulchrè & benè negotiatur, qui parum perdit ut plurimum lucretur. Istis ubi vos jam degitis locis multò simplicius ac candidius vivitur. (d) Rariùs hic homo labitur, rariùs peccati laqueis implicatur, si quando cadat: faciliùs erigitur. Major hic cautio adhibetur in vita gubernanda; major securitas sentitur in quiete capienda. Dona Dei largiùs hic diffusa sunt; & quod acquirere hic quisq; potest, omni spe & voto majus est. Solitudo omnes sedat perturbationes, & rationi tēpus ac facultatē largitur ex animo eas evellendi. Ut enim fera bestia tantò faciliùs cicuratur quanto mansuetius tractantur: sic animi cupiditates, ira, pavor, tristitia, quæ valida animi sunt compedes, faciliùs subiguntur ut rationi pareant, quando subsidere jam incipiunt, neq; continua agitatione iritantur atq; esserantur. Hic fugiēdo pugnat. Nè vos, nè cogitate claustra & septa vestra*

E
carcerem

a Lutherus ad cap. 30. Proverbiorum in glossa marginali Bibliorum Germanicorum n. doctus ab hospita sua Vidua Isenaci. b Epist. 22. ad Eustochium c S. Ignatius Lojola in libello Exercitiorum Spir. de motibus quos diversi Spiritus excitant in anima. d S. Bernardus & alii Asceta, præcipuè Hieronymus Platus de bono status Religiosi.

carcerē esse. Mundus est quē reliquistis: Mundus, inquā, qui nihil aliud est quam fetida omnium malorum cloaca; quibus, de Mundo egressi, liberati estis. An solitudinis vestrae & cellularum umbras densiores esse putatis plusquā Cimmaris Mundi tenebris? An catenā, quibus mundanorum hominum anima vincitā sunt, graviores vobis videntur quam funes quibus rones vestri cinguntur? O quāto plus immunditiei & fetoris est in Mundi carcere quam in vestro: si modo carcer dicendus est. Non, non hic carcer est, ut Diabolus vobis persuadere conatur; ubi captivi teneamini; sed arx potius, in qua praesidium agitis, ne diaboli laqueis irretiamini, & in aeternam incidatis captivitatem. Qui voluntarie huc ingrediuntur, non minus liberi hic sunt quam in quacumque alia domo. Quid agrē fertis intra terram includi, quum caelum vobis sit apertum? An recludi timetis vos qui odor essis suavitatis? Non curare oportet quo loco in Mundo sitis, modo extra Mundum sitis. Qui in Deo morantur, non sine domo sunt. An vos primi estis qui à Mundo se segregarunt? Nequaquam: sed instituti vestri laudare potestis auctores Heliam, Helisum, Ioannem Baptistam, Antonium, Paullum, Macarium, Hieronymum, Bernardum, & alios vita sanctitate & miraculorum claritate admirabiles. Per deserta & solitudines Deus populum Israeliticum ex Aegypto in Terram promissionis duxit: in deserto eidem populo Lex data est, in deserto Manna pluit, in deserto serpens ille salutifer fuit erectus. Quid? ipse D. N. & servator Iesus Christus nonne deserti loca maximē frequentavit? In deserto transfiguratus, in deserto baptizatus est, in deserto paupertatem, Mundi divitiis privati, in solitudine degit, cogitate regnarum & opum Mundi oblatione Salvatorem vestrum à Satana tentatum fuisse. Omnibus bonis dives est qui cupiditatibus pauper est. An aliud quam pauperes esse cupitis, quos Deus pauperes in hunc Mundum misit, & eosdem pauperes rursus est revocaturus? Quin ipse vester Dominus & servator pauper factus est, adeo ut quō caput reclinaret non habuerit. Ut eum sequeretur, S. Petrus naviculam suam & retia reliquit, S. Mattheus telonem, & omnes omnia: non ignari eis qui nulla re impediti, alacriter ipsum sequuntur, nihil deesse posse. In magno periculo miles est, qui propinquo hoste sarcinis onustus incedit. Ejicite, ejicite hanc terrestrium rerum cupiditatē ardenti caelestium desiderio; huius terra vilitati ineffabilem coeli precium opponite. Agnoscite mundanarū rerū incertitudinem & fragilitatem, quae tamquam nubes ex uno climata in aliud, ex uno hemisphaerio in aliud transvolant, ut tandem in nihilum abeant. Quis bona haec dicat? nisi per antiphrasin forte, ut quae omnium malorum causa sunt & radix. Epulonem illum ad infernum opu-

lentia; Lazarum ad aeternam paupertatem deduxit. Sed quid? An Mundi dignitatibus animum vinci patiimini? Dicite mihi, sultis: quā Dicituram, quem magistratum Salvator vester gessit aut exercevit? Annon ille eorum qui Regem ipsum facere volebant, oculis sese subduxit? Primus apud homines gradus, ultimus est apud Deum. Falsus hic splendor, quom diaboli instinctu tanta contentione sequimini ut spiritus prius quam voluntas sequendi vos deficiat, est instar secularum illarum terrestrium qua noctu circa flumina aut paludosa loca aberrare videntur. Ut enim haec non nisi in tenebris lucent, & sequentis se in aquas praecipitant; ita seculares pompa & dignitates nullam claritatem habent, nec videntur expectantur nisi ab iis qui in mediis huius Mundi tenebris oberrant. Quod si oculos à caelesti illolumine averteris, fateor, in solito fulgore eosdem praestingent; at sequentem te ad voragines & scopulos naufragiis infames deducere & impingent. Incessit carnis edenda cupiditas? Recordare, Israelitis eo quod caelesti Manna non contenti, ad olivas & carnes Aegyptiorum respexerint, coturnices quidem à Deo datas fuisse, sed carnem hanc carē ipsis constitisse. Non nisi sero homines carne vesci coeperint, ac tum demum quum iam à priori statu & perfectione humani generis plurimum degenerasset: cuius a'us ut ingluvie fuit deperdita, ita ieiunio reparari debuit. Sic Nini vita ieiunii beneficio divina ira furorem evitarunt. Moses, Helias, & ipse D. N. Iesus Christus ieiunarunt. Perstringunt oculos tuos vestes sericae & preciosae? An quid tua bestia mortuae exuvias te iactas quem honorem speras ex eo quod ob confusionem & turpitudinem gestas? In statu innocentia nudus incessit homo; nec prius vestitus fuit quam detracta ei fuit innocentia. Non illi ad ostentationem, sed ad regendam turpitudinem vestis fuit induta. O quāto in oculis Dei formosior fuit Niniitarum saccus, aut D. Ioannis Baptistae tunica de pilis camelorum contexta? Sub sordido pallio sapē latet sapientia, immo vilis & contemptus vestitus nonnunquam pulcherrimi & divissimi animi index est. Lectorum mollitiem desideras? An Regum & Principum milites exigui spe praemii non sub pellibus tantum, sed sub dio etiam, pruina & nivibus cooperti, adeoque gelu panē enecti noctes exigunt; & tu Iesu Christi Regis Regum miles, certus caelestis & aeterna mercedis, in duriori aliquatū strato quietem capere non sustineas? Rex nosster pro nostra salute Patrem deprecans, in monte Oliveti in terram se prostravit; ipse pro nostra salute in duro Crucis ligno expandi se passus est: & tantum amor ipsius apud te efficere non potest, ut

lecto aut aut strato meliori sibi ipse interdicas? Iacobus Patriarcha non in lecto, sed in terra dormiens, nec pulvinar capiti, sed lapidem substratum habens, scalam illam caelestem, illam S. Crucis figuram, & Angelos per eam ascendentes vidit: atque evigilans illum ipsum locum ubi tam duriter cuberat, sanctum esse pronuntiavit. Serpens hic est, qui prohibet tibi offerre pomum, ut in æternam te pertrahat damnationem. Dalila est, quæ sinum suum tibi offert, ut in suis illecebris obdormiscas. Bersabea est, nudam se oculis tuis ingerens, ut post commissum contra Deum adulterium, homicidio quoque animam tuam perdas. Concubinae Ægyptiæ sunt, quæ conjugii specie te ad fornicationem & idololatriam allicere student. Quis Apostolorum, ut caput & magistrum suum sequeretur, uxorem suam non reliquit? Sciebant illi, non esse militis in bellum proficisci, uxori lateri adhærente. Qui cælibes vivunt, nihil curant, quam quomodo Deo placeant. Quid miseri? an regula vestri ordinis dura vobis videtur? Quomodo capitis spialis coronati membra fieri potestis, nisi per castigationes & carnis mortificationem? Sed esto: dura sint ejus quam vos sequimini militiæ leges & disciplina. An propterea desertores fieri, & cum ignominia ad hostes transfugere vultis? Militaris virtus in laborum tolerantia præcipue consistit. Pagani athletæ ex ipso labore vigorem sumebant. Non pugnantem corona non datur. Non nisi victori laurea imponitur. Quin ergo in claustrorum vestrorum circo fortiter contra diabolum Antagonistam vestrum pugnat: ubi Agonotheta vester est Jesus Christus dux Spiritus S. Spectatores Angeli & homines, præmium corona cælestis.

VI. Hoc serè modo existimemus custodes illos fideles, hominem contra diaboli insidias ac tationes excitare atque animare; sic illi Sathanae sese opponunt assultibus; sic alas expandunt super pullos suos, ne infernali aquilæ circumcirca volitanti præda fiant. sic denique boni & mali spiritus de animarum salute vel tuenda vel perdenda concertant. Quod si inter tam multos aliquis reperitur, qui carnalis quum sit, carni adhæreat, & mundanus, à mundo abripiatur, relictoque custode sese lupi faucibus obijciat, ei illud occini potest: *Perditio tua ex te Israel, dicit Dominus.* Et illud Salvatoris nostri: *Quoties volui te congregare, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub*

alas, & noluisi. Ex horum numero Lutherus fuit, Seducatoris præda factus, dum declinat discipulus esse Salvatoris.

Ad hunc in Conventu Erfurdensi Augustinianorum degentem primam ille machinam admovit cum vilia quædam & abjecta negotia illi sunt demandata, scilicet ut scopis purgaret loca sordida, ut custodis officio fungeretur, ut Ecclesiæ fores aperiret clauderetque, ut horologium dirigeret, exiretque subindè mendicatum sacco cervicibus imposito, & quæ sunt hujus generis quibus ad sui ipsius contemptum & veram humilitatem manu duceretur: nam persuasit illi vaferrimus Spiritus indignum esse, hominem Magisterii laurea decoratum ad eò contemptum haberi, suggestitque ut Universitatem interpelleret, cujus interventu ab hujusmodi molestioribus exercitiis liberatus fuit. (a) Idem versutiæ artifex eidem discipulo suo, jam in minoribus doctrinæ suæ assueto, persuasit, ut cum jam Doctor Theologiæ esset promotus (b) contra juramentum, quo obstrictus erat Erphordiensis Academiæ, sui fiducia elatus D. Thomam aliosque Scholæ Doctores inter docendū cæperit carpere & sugillare, quasi paulatim sibi sterneret ad explendos Theologos & everendam Ecclesiæ Catholicæ doctrinam, quam Scholastici à majoribus suis acceptam adhibita methodo diligenter, explicatam posteris tradiderunt. Ad horum autem opprimendam auctoritatem, usus est duplici stratagemate, nempe primò asserere Evangelii sinceram doctrinam obscuratam esse Philosophiæ quadam eluvione, per Scholasticorum Theologorum culpam, qui loco Christi & Apostolorum Aristotelem & gentiles induxerint in Ecclesiam. Secundò Literatores seu Humaniorum studiorum cultores in suam partem adversus Scholasticos tantquam barbaros attraxit, in quorum numero fuit etiam Erasmus Roterodamus, sub initium hujus dissidij, donec is in rem profundius inspexit, & pedem serò retraxit (c) Ad hoc propositū Luthero affulsit occasio opportuna, dū Staupitiuse Saxonia in Inferiorem Germaniã ad SS. Reliquias colligendas missus à Friderico Electore Saxoniæ, Luthero vicem suam demandavit, qua ille non ignave usus fuit, adeo ut ad Joannem Langum ipsemet Lutherus

E 2 glo-

a Caspar Vlenbergius in vita Luth. cap. 1. num. 3. ex AA. b Selnecc. 18. Octob. An. 1512. per Andream Carolstadium promotum docet Bucholzer. 19. Octob. (c) Vlenbergius in vita Lutheri cap. 1. num. 3.

gloriose scriberet: *Theologia nostra & S. Augustinus prospere procedunt & regnant in nostra Vniuersitate Deo operante, Aristoteles (nempe Philosophia) descendit paulatim, inclinatus ad ruinam prope futuram sempiternam. Mire fastidiuntur Lectiones sententiarum (nempe Theologia Scholastica) &c.* (a) maxime vero tunc Diaboli versutia ingenio huius hominis abuti coepit, quum infelix illa inter Dominicanos & Augustinianos de Indulgentiarum prædicatione contentio exarasset. Quam ille fouere cupiens, iuuenem hunc monachum rebus suis valde commodum fore videbat, utpote audacia & confidentia plenum, sophisticam præterea, non indoctum & volubilis sermonis, & ex hoc ipso superbum & ambitiosum: & qui quum fræno opus haberet, gloriæ calcariibus quum à se ipso tum ab alijs (b) iuincitaretur. Et hæc quidem ambitio præcipuus fuit vnus quo diabolus eum in rete suam pertraxit: ut qui magnifice se circumspiceret, ac nihil non sibi tribuendum existimaret, videns vnum se esse tam multis ad hanc quæstionem agendam electum. Singulare hoc diaboli est artificium, & quasi duplicatus ictus quo ille ad extremum fere contra eos vitur qui reliquos eius ictus fortiter exceperunt. *Superbia*, teste Augustino, (c) *communis omnium hæreticorum mater est*. Et alius ait, in *Hæreseos regno Ambitionem & superbiam primas tenere sedes*. Quatuordecim annis Lutherus in Monasterio vixit, ad rebellandum semper pronus, inconstans, & quotiescumque turba aliqua aut dissidium inter Fratres existisset, dux magis partium quam assidua. Hoc scilicet hominum genus diabolus quærit. Placidis & quietis amantibus ingenijs non vitur, sed feris, impetuosus & vana gloria ac superbia inflatis. Talis Lutherus fuit: instrumentum scilicet diaboli rebus promouendis aptissimum, ut ex tristis huius historiæ serie patebit.

QUOMODO LUTHERVS PV-
blice è suggestu docere coepit:
& quam ob causam.

CAPIT VILL

ARGVMENTVM.

- I. *Controuersia siue contentio inter Augustinianos & Dominicanos de Indulgentijs orta.*
- II. *Staupitius Luthero concionandi dat negotium.*
- III. *Lutherus in oppugnandis Indulgentijs mirifice de-
iudat.*

IV. *Ad Episcopos de suo concionandi instituto & materia scribit.*

V. *Indulgentiarum insignes abusus, à Fr. quodam Thoma enarrantur ac deplorantur.*

VI. *Iusta Dei aduersus eiusmodi abusus iudicia.*

I. **Q**UEMADMODVM Martis olim sacerdotes inter duos exercitus consistentes, faces accensas coniciebant, ut eo signo dato imperus fieret, ac hostili acie concurreretur; sic diabolus vbi duas velut Augustinianorum & Dominicanorum legiones in mutuum perniciem armatas & in procinctu stantes vidit, oleum igni modis omnibus suffundere allaborauit, ac præcipue partium duces, quorum plerisque de sua magis quam Dei gloria, ac de olla potius quam animorum salute, certamen erat, inuidia, odio, auaritia & ambitione accendit. In quo certamine boni quidem sancto diuinæ gloriæ zelo impellebantur, veruntamen cæcum malorum imperum sistere aut cohibere non poterunt. Sic ergo duo hi Monachorum ordines velut collato pede & infestis signis congregi coeperunt, Luthero vnus, Tecelio alterius partis duce & ante signano. Agnoscamus hic iustum Dei iudicium, qui domum suam purgaturus, dissidium hoc inter duos ordines existere permisit; nec strictum semel terribilis iræ suæ gladium prius recondidit, aut plagas sanauit, quam iustitiæ suæ satisfactum, & castigationis tempus sit elapsum. Sed ad rem ipsam accedamus.

II. Staupitius Generalis Augustinianorum Vicarius, ingenium & mores Lutheri optime perspectos habens, eum adauit, ut contra Indulgentias prædicaret, eorumque quibus illas publicandi munus demandatum erat, vitia & abusus populo ostenderet. Et hoc quidem munus lubenter ille suscepit, tum ut iniuriam Ordinis sui fratribus, ut putabant, illatam, vindicaret; tum ut gloriam & lucrum ex Indulgentijs speratum Dominicanis è faucibus eriperet. Sic illi per inuidiam & auaritiam in suggestum producto, propria Ambitio arma contra comunem Dominicanis cum Ecclesia causam, ipsamque Ecclesiam subministravit. Excitata huius turbæ Staupitium non semel pœnituit. Sed fero quidageret? lacta erat alea: telum ex arcu excussum reuocare non licebat. Idem ei accidit quod
a *Selneo pag. 5 Epist. Lutheri.* b *Staupitius Vic. Generalis Augustin per Germaniam & alij seq. cap. nominandi hi fuerunt.* c *Lib. de offi. past. cap. 8.*